

International JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 17.03.2023
Published /Yayınlanma 31.05.2023
Volume/Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 10(95),1201-1212

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3639>
Research Article
ISSN: 2459-1149

 Dr. Mehmet TATAR
 <https://orcid.org/0000-0002-4193-194X>
 İŞKUR, Isparta / TÜRKİYE

BEVERIDGE EĞRİSİ: TÜRKİYE UYGULAMASI (1961-2021)¹

THE BEVERIDGE CURVE: TURKEY PRACTICE (1961-2021)

ÖZET

Ekonomik istikrarsızlığın nedenlerinden biri olan işsizlik sorununa daha etkin çözümler geliştirebilmek için düzenli analiz ve yorumlara ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz ve talep yönleri hakkında bilgi veren “Beveridge Eğrisi: Türkiye Uygulaması” başlıklı bu çalışmanın amacı, işgücü piyasasında yıllar içinde meydana gelen değişiklikleri incelemek, yorumlamak, işsizliğin türünü ve nedenlerini tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirerek akademik çalışmalara ve güncel araştırmalara katkıda bulunmaktır. Türkiye’de işgücü piyasasında açık işler ile işsizlik arasındaki ilişki Beveridge eğrisi yardımıyla incelenmiştir. Sağlıklı bir işgücü piyasasının oluşmasında açık işlerin artması ve doldurulması gibi işsizliği azaltacak politikaların geliştirilmesi istihdama katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada, 1961-2021 dönemi için Türkiye’de işe yerleştirme, açık iş ve kayıtlı işsiz sayıları arasındaki ilişki zaman serileri yöntemiyle analiz edilmiştir. ARDL modeli metodoloji olarak kullanılmıştır. Analiz sonucunda uzun dönemde işsiz sayısı ile açık iş sayısı arasında negatif bir ilişkinin saptanması, Türkiye’de Beveridge Eğrisi’nin varlığını doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İşsizlik, Açık İş, Beveridge Eğrisi.

ABSTRACT

Regular analyzes and comments are needed in order to develop more effective solutions to the unemployment problem, which is one of the causes of economic instability. The aim of this study, titled “The Beveridge Curve: Turkey Practice”, which gives information about the supply and demand aspects of the labor market, is to examine and interpret the changes that have occurred in the labor market over the years, to identify the type and causes of unemployment, and to contribute to academic studies and current research by developing solutions. The relationship between vacant jobs and unemployment in the labor market in Turkey has been examined with the help of the Beveridge curve. Developing policies that will reduce unemployment, such as increasing and filling vacant jobs, will contribute to employment in the formation of a healthy labor market. In this study, the relationship between job placement, vacant jobs, and registered unemployed in Turkey for the period 1961-2021 was analyzed by time series method. The ARDL model was used as a methodology. As a result of the analysis, the determination of a negative relationship between the number of unemployed and the number of job vacancies, in the long run, confirms the existence of the Beveridge Curve in Turkey.

Keywords: Turkey, Unemployment, Vacancies, Beveridge Curve.

1. GİRİŞ

İşsizlik, bireysel ve toplumsal sorunlara neden olan ve çözülmesi elzem bir olgudur. Açık işler ise ekonomi için büyüme potansiyelinin bir göstergesidir. İşgücü piyasasının temel göstergeleri olan işsizlik ve açık işler, yaşanan savaşların, ekonomik krizlerin ve iktisadi olayların beraberinde getirdikleri belirsizliklerden sürekli etkilenmiştir. Küreselleşmenin ve gelişen teknolojinin hız kazandığı son yıllarda işgücü piyasasında meydana gelen olumsuzluklar, üretim ve talep yetersizliğine yol açarken açık iş taleplerinin azalmasına ve işsizliğin artmasına neden olmuştur. Ekonomik istikrarsızlığın nedenlerinden biri olan işsizlik sorununa karşı daha etkin politikalar veya çözüm önerileri geliştirmek için düzenli analizlere ve yorumlamalara ihtiyaç vardır. Bu çalışma, bu yönüyle önem arz etmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, işgücü piyasasında meydana gelen değişimleri yıllar itibarıyla incelemek, yorumlamak, işsizliğin türünü ve nedenlerini tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirerek akademik çalışmalara ve güncel araştırmalara katkıda bulunmaktır. Bu çalışma, zihinleri meşgul eden şu sorulara cevap aramaktadır: Türkiye’de işsizlik ile açık işler arasında nasıl bir ilişki vardır? Ekonomik istikrarsızlığın nedenlerinden biri olan işsizlik sorununun çözümünde açık iş taleplerinin etkin bir rolü var mıdır? Sürekli gündemde olan işsizlik sorununun çözümü için ne tür politikalar geliştirilmelidir?

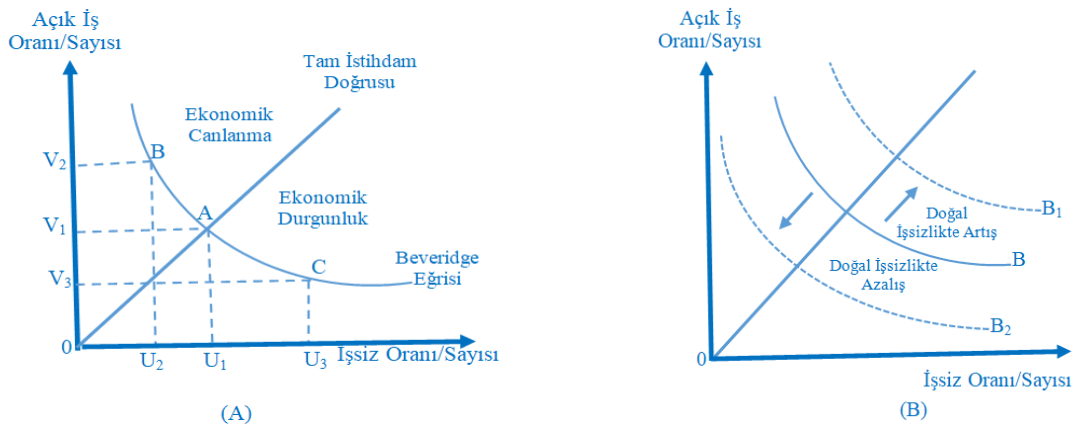
¹ Bu makale yazarın İstihdam, İşsizlik ve Açık İşlerin Analizi: Beveridge Eğrisi adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Bu çalışmada, açık işler ile işsizlik arasındaki ters yönlü ilişkiyi ifade eden Beveridge Eğrisi'nin teorik çerçevesi ele alınmıştır. Literatür taraması kapsamında konu ile ilgili yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarına yer verilmiştir. Sonrasında, Türkiye'de açık iş, işe yerleştirme ve kayıtlı işsiz sayıları arasındaki ilişki zaman serileri yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu çalışmanın temel hipotezi, 1961-2021 dönemi için açık işler ile kayıtlı işsiz sayıları arasında uzun dönemde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olabileceği ve açık işlerin işsizliği etkilediği şeklindedir. Bu analiz ile Türkiye'de Beveridge Eğrisi'nin varlığı sınanmakta, işgücü piyasasında meydana gelen değişimler yorumlanmakta ve gelecek için tahminlerde bulunmaktadır. Sonuç ve öneriler kısmında, işgücü piyasasının arz ve talep tarafı hakkında önemli bilgiler veren bu çalışmadan elde edilen bulguların genel bir değerlendirmesi yapılarak işsizlik sorununun çözümüne yönelik öneriler yer almaktadır.

2. BEVERIDGE EĞRİSİNİN TEORİK ÇERÇEVESİ

İstihdamı yakından ilgilendiren açık işler ile işsizlik arasındaki ilişkiyi ölçmede bir araç olarak kullanılan Beveridge Eğrisi, açık işler ve yaşanan işsizlik hakkında önemli bilgiler verirken işgücü piyasasında meydana gelen gelişmeleri izleme fırsatı sunmaktadır. Beveridge Eğrisi, açık iş oranı/sayısı ile işsizlik oranı/sayısı arasındaki negatif yönlü ilişkiyi gösteren eğriye denilmektedir. İngiliz iktisatçısı olan W. Henry Beveridge tarafından 1944 yılında İngiltere ekonomisi için hazırlanan Beveridge Raporu isimli çalışmaya konu olmuştur. Söz konusu raporda, açık iş oranı ile işsizlik oranı arasındaki ilişkiyi inceleyen W. Henry Beveridge, her iki değişken arasında negatif yönlü bir ilişkinin varlığını dile getirmiştir (Öz, 2013: 16).

Şekil 2.1'de A ve B kısmı olarak incelenen grafiğin dikey ekseninde açık iş oranı/sayısı yer alırken yatay ekseninde ise işsizlik oranı/sayısı yer almaktadır. Orijinden çıkan 45 derecelik istihdam doğrusu üzerinde açık iş oranı ile işsizlik oranının birbirine eşit olması nedeniyle ekonomi tam istihdam durumundadır. Şeklin A kısmında A noktasında açık iş oranı (V_1) ile işsizlik oranı (U_1) birbirine eşittir. Ekonomide genişleme yaşanması halinde açık iş oranı artarken işsizlik oranı ise düşmektedir. Bu durumda B noktasında açık iş oranı V_2 düzeyine yükselirken işsizlik oranı ise U_2 düzeyine düşmektedir. Ekonomik daralma döneminde ise açık iş oranı azalırken (V_3 'e düşmüş) işsizlik oranı artmaktadır (U_3 'e yükselmiş). Beveridge Eğrisi'nin tam istihdam doğrusunun üzerindeki kısımlarında ekonomide genişleme/canlanma süreci yaşanırken tam istihdam doğrusunun altındaki kısımlarda ekonomide durgunluk/daralma yaşandığını söylemek mümkündür. Beveridge Eğrisi, uzun dönemde doğal işsizliğin seyri hakkında bilgi vermektedir. Şeklin B kısmında ise Beveridge Eğrisi'nin orijinden uzaklaşması yani B eğrisinden B_1 eğrisine kayması halinde doğal işsizlik artmaktadır. Beveridge Eğrisi'nin orijine yaklaşması yani B eğrisinden B_2 eğrisine kayması halinde doğal işsizlik azalmaktadır. Beveridge Eğrisi, iş arayan işçilerin vasıflarıyla işçi arayan işverenlerin aradığı vasıfların ne ölçüde uyduğunu göstermektedir. Beveridge Eğrisi'nin orijinden uzaklaşması halinde söz konusu vasıfların uyumadığını gösterir. Bu durumda doğal işsizlik artmaktadır. Beveridge Eğrisi'nin orijine yaklaşması ise söz konusu vasıfların uyduğunu gösterir. Bu durumda doğal işsizlik azalmaktadır (Kutlutürk, 2017: 33).

Şekil 2.1 Beveridge Eğrisi **Kaynak:** Kutlutürk, 2017: 33, (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Açık iş ve işsizlik oranları bileşimlerini gösteren noktalar işgücü piyasasının konjonktürel durumu hakkında bilgi verirken eğrinin orijine göre konumu ise açık iş ve işsiz eşleşmesi hakkında bilgi vermektedir. Açık işler ile işsizlik verileri arasındaki ilişki Beveridge Eğrisi yardımıyla analiz edilerek

işgücü piyasasında işgücü arzı ile işgücü talebinin eşleşme durumu hakkında değerlendirme yapma imkânı sağlamaktadır (Yashiv, 2006: 2).

İstihdam maliyetlerinin aşağıya çekilmesi için işverenlere ve girişimcilere teşvik ve desteklerin sağlanması gerekir. Böylece yeni istihdam alanları oluşacak ve açık iş talepleri artacaktır. Açık iş taleplerini kapatmak için işe yerleştirmenin gerçekleşmesiyle birlikte işsizlik azalacaktır. İşsizliğin azalması sonucunda bağımlı nüfus azalırken gelir dağılımında iyileşme görülecektir. Gelir dağılımındaki iyileşme ise ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkileyecektir. İşgücü piyasasında emek arzı ile emek talebinin eşit olması işsiz sayısı ile açık iş sayısının eşit olması anlamına gelmektedir. Açık işlerin fazla olması emek talebinin fazla olduğu anlamına gelir (Öz, 2013:10).

3. TÜRKİYE'DE BEVERIDGE EĞRİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

Bu bölümde öncelikle konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Sonrasında yapılan ekonometrik analiz, işgücü piyasasının geleceği hakkında tahminlerde bulunmayı kolaylaştırmaktadır.

3.1. Literatür Taraması

Bu kısımda, istihdam, işsizlik ve açık işlerin analizini konu alan yurtiçi ve yurtdışı çalışmalara yer verilmiştir. İncelenen ekonometrik çalışmalarda farklı metodolojiler ve zaman aralıkları kullanılmıştır.

3.1.1. İşsizlik ve Açık İşlerin Analizini Konu Alan Yurtiçi Çalışmaları

Keskin ve Şen (2010), Türkiye'de kronik işsizliğin yaşandığını ve radikal çözüm arayışlarının gündeme getirilmesinin elzem olduğunu dile getirmişler. Çalışmalarında, istihdam piyasasındaki gelişmeleri ve mevcut durumu ortaya koyan Beveridge Eğrisi'ni bir araç olarak kullanmışlardır. 1960'lı yıllarda Beveridge Eğrisi'nin orijinden uzaklaştığını ancak ilerleyen yıllarda tekrar orijine yaklaştığını ve 1960-2008 zaman aralığında açık iş oranlarının işsizlik oranlarından daha düşük düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

Aydın (2012), yaptığı çalışmada, işsizlik, işsizliğin nedenleri ve türleri hakkında bilgi verdikten sonra genel ve bölgesel işgücü piyasasını Beveridge Eğrisi yardımıyla değerlendirmiştir. Beveridge Eğrisi'nin, işgücü piyasasının genel görünümünü ortaya koymak için elverişli bir araç olduğunu ve işsizlik konusunda kalıcı çarelerin üretilmesinde kullanılabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca çalışmada, 1990-2010 döneminde açık iş sayısının her zaman işsiz sayısının altında kaldığı belirtilmiştir.

Bayraktar Sağlam ve Günalp (2012), örneklem olarak seçtikleri Türkiye'de, 1951-2008 dönemi için işsizlik oranı ile açık iş oranı arasında istikrarlı bir ilişkinin olduğunu ve açık iş oranı ile işsizlik oranı arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir.

Kanık, Sunel ve Taşkın (2012), Türkiye için Beveridge Eğrisi ve eşleşme fonksiyonu üzerinde durmuşlardır. 2005:A1-2012:A3 dönemi için aylık açık iş ve işsizlik oranlarını kullanarak Türkiye'de açık işler ile işsizlik arasında bir ilişkinin olup olmadığını test etmiş ve açık iş ile işsizlik arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir.

Altunöz (2015), işsizliğin, tüm ekonomilerde ciddi bir problem olduğunu ve işsizlik ile açık işler arasındaki ilişkiyi ölçmeye yarayan Beveridge Eğrisi'nin önemini vurgulamıştır. Bulgular 2004-2014 döneminde, açık iş ile işsizlik arasında negatif yönlü bir ilişkinin varlığını ve Beveridge Eğrisi'nin geçerliliğini ortaya koymuştur.

Tanrıöver ve Biçer (2015), açık işler ile işsizlik arasındaki eşleşme uyumunu Beveridge Eğrisi'ni kullanarak açıklamaya çalışmışlardır. 2005-2015 zaman aralığı için Türkiye'de, açık iş oranları ile işsizlik oranları arasında uzun dönemde asimetric bir ilişkinin olup olmadığını test etmişlerdir. Bulgular, açık iş ile işsizlik arasında uzun dönemde asimetric bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur.

Tokatlıoğlu (2016), 2005:01-2014:07 dönemi için eşleşme fonksiyonunu ve Beveridge Eğrisi'ni incelemişlerdir. 2008 yılında yaşanan krizin ardından açık işlerde azalmanın ve işsizlik sayısında artışın meydana geldiğini ve bu durumun açık işlere işsizlerin daha kolay yerleşmelerini sağladığını belirtmişler. Yani, uygun eşleştirmeyi kolaylaştırdığını ve işsizlik ile açık iş oranı arasında uzun dönemde bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir.

Bilen, Bilen Kazancık ve Doğan (2018), 1961-2013 dönemi için işe yerleştirmede açık işlerde görülen artışın işsizlik sayısındaki artıştan daha önemli ve belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Sonuç olarak açık işin, kendisinin ve eşleştirmenin iki yıl önceki performansından etkilendiğini ve işsizliğin de yalnızca geçmişte gösterdiği kendi performansından etkilendiğini ifade etmişlerdir.

Çağlarımak Uslu, Karahan Dursun ve Çer (2019), Türkiye ekonomisi için 2005:Q1-2017:Q4 zaman aralığında, Beveridge Eğrisi'nin geçerliliğini test etmişlerdir. Sonuç olarak, açık iş oranı ile işsizlik oranı arasında kısa dönemde istatistikî anlamda bir ilişkinin olmadığını uzun dönemde ise açık işlerin işsizliği negatif yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

Çelebigiller (2020), Türkiye'de işsizliğin ciddi bir problem olduğunu ve bu problemin sosyal ve ekonomik sıkıntıları beraberinde getirdiğini ifade etmiş ve Beveridge Eğrisi'ni incelemiştir. Beveridge Eğrisi dağılımını grafikler ile göstermiştir. Sonuç olarak 2003-2018 zaman aralığında, işsizlik oranının 45 derecelik tam istihdam doğrusunun altında yer aldığını belirtmiştir.

Özçelik ve Akıncı (2020), 2006:01-2020:03 dönemi için Beveridge Eğrisi'nin Türkiye için geçerliliğini test etmişlerdir. İşsizlik oranı ile açık iş oranı arasında uzun dönemde eşbütünlük ilişkisinin var olduğunu ve uzun dönemde açık iş oranındaki %1'lik artışın, işsizlik oranını %-0.15 kadar düşürdüğünü ortaya koymuşlardır.

3.1.2. İşsizlik ve Açık İşlerin Analizini Konu Alan Yurtdışı Çalışmaları

Garcia (1998), İspanya için 1977-1996 aralığını kapsayan dönemde işsizlik oranı ile açık işler arasındaki ilişkiyi ifade eden Beveridge eğrisini incelemiştir. Sonuç olarak, açık işler ile işsizliğin eş zamanlı olarak artış sergilediğini ifade etmiştir.

Destefanis & Raquel (2006), örneklem olarak seçtikleri İtalya için 1993-2001 zaman aralığında üçer aylık veriler kullanarak Beveridge Eğrisi'ni elde etmeye çalışmışlardır. Genelleştirilmiş en küçük kareler (GLS) tekniği ile yaptıkları analizin sonucunda, ülkenin büyüklüğü ve bölgeler arası farklı eşleşme (işgücü arzı ve talebinin buluşması) düzeylerinin Beveridge Eğrisi'nin konumunu belirlediğini ifade etmişlerdir.

Kasrin ve Lang (2010), 2004-2010 dönemi çeyrek verileri ile Beveridge Eğrisi'ni, hem kamu hem de özel sektör için ayrı ayrı test etmişlerdir. Özel sektörde, Beveridge Eğrisi'ni tespit etmişlerdir. Ancak kamu için sözkonusu ilişkinin zayıf olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bonthuis, Jarvis & Vanhala (2013), Euro Bölgesi için işsizlik ile açık işlerde meydana gelen gelişmeleri toplu olarak incelemişlerdir. 1991Q1-2012Q1 döneminde yaşanan son krizin işgücü piyasaları ve özellikle bazı sektörlerde istihdam kayıplarına yol açtığını, 2008 yılında yaşanan finansal krizin, İspanya'da ve Fransa'da Beveridge Eğrisi'ni sağa, Almanya'da ise sola kaydırıldığını tespit etmişlerdir.

Tagkalakis (2016), Yunanistan için 2000Q1-2015Q2 dönemi için Beveridge Eğrisi'nin belirleyicilerini araştırmıştır. Sonuç olarak, 2008 yılında yaşanan finansal kriz sonrası yaşanan gelişmelerden kaynaklı açık işler ile işsizlik arasında negatif yönlü bir ilişkinin varlığını ortaya koymuştur.

Pater (2017), 1955Q1-2016Q1 zaman aralığında ABD'de toplu işgücü talebi sonucu Beveridge Eğrisi'nin negatif eğimli olduğunu ve söz konusu şokun açık işler ve işsizlik üzerinde uzun süreli etkilere neden olduğunu ifade etmiştir. Belirli şokların, açık işler ile işsizliği aynı şekilde etkileyebileceğini ve açık işler ile işsizlik arasında olumlu bir hareket (pozitif ilişki) meydana getiren şokun, yapılan eşleştirme ve düşük verimlilikten kaynaklandığını belirtmiştir. Çalışmada, açık pozisyon ile işsizlik arasında pozitif ilişkinin durgunluktan sonra ve uzun vadede gerçekleşebileceğini ifade etmiştir.

Acuna, Carrasco, & Caro (2018), 1994Q1-2012Q4 zaman aralığında Şili'de, Asya Krizi ve finansal krizin Beveridge Eğrisi'ni farklı yönde etkilediğini vurgulamışlardır. İşsizlik ile açık işler arasındaki ilişkiyi küresel krizlerin aşamalarına odaklanarak incelemişlerdir. Sonuç olarak, Asya Krizi sonrasında işsizliğin yüksek seviyesini koruması nedeniyle Beveridge Eğrisi'nin sağa kayması sonucu eşleşme etkinliğinin azaldığını ve 2008 krizi sonrasında ise işsizlikte meydana gelen azalma nedeniyle eşleşme etkinliğinin arttığını ifade etmişlerdir.

3.2. Uygulama: Veri, Metodoloji ve Bulgular

Bu kısımda, Türkiye'de açık iş, işe yerleştirme ve kayıtlı işsiz sayıları arasındaki ilişki zaman serileri yöntemiyle analiz edilmektedir. Bu yöntem, mevcut veriler ile sonraki zamanlarda meydana gelecek olayları veya durumu tahmin etmede kullanılan bir yöntemdir. Metodoloji olarak ARDL modeli kullanılmakta ve zaman aralığı olarak 1961 -2021 dönemini kapsamaktadır. Söz konusu üç değişken arasındaki ilişkinin analiz edildiği uygulama kısmında analiz ile ilgili veri, metodoloji ve bulgular yer almaktadır.

3.2.1. Veri

Bu kısımda, çalışmada kullanılan değişkenlere ait veriler, verilerin temin edildiği kaynaklar ve çalışma için oluşturulan hipotezlere yer verilmiştir.

3.2.1.1. Verilerin ve Veri Kaynaklarının Açıklanması

Çalışmada, 1961–2021 dönemini kapsayan yıllık veri seti kullanılmaktadır. Analizde kullanılan değişkenlere ait veriler, işgücü piyasasının tamamını temsilen İŞKUR'un her yıl için hazırlamış olduğu istatistik yıllıklarından alınmıştır. 1961-2021 zaman aralığını kapsayan yıllık verilerden oluşan veri setine ilişkin açıklayıcı bilgiler Tablo 3.1'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Çalışmada Kullanılan Veriler ve Veri Kaynakları

Değişken	Kısaltma	Açıklama	Veri Kaynağı
Bağımlı değişken	U	Kayıtlı işsiz sayısı	İŞKUR
Bağımsız değişken	V	Açık işler sayısı	
Bağımsız değişken	Y	İşe yerleştirme sayısı	

İlk önce veri setinde yer alan serilerin doğal logaritmaları alınmıştır. Böylece seriler arasındaki farklar en aza indirilerek yorumlama kolaylaşmıştır.

3.2.1.2. Çalışmanın Hipotezleri

Türkiye ekonomisinde meydana gelen çeşitli iktisadi olaylar, açık iş, işe yerleştirme ve işsizlik sayılarını etkilerken, söz konusu değişkenler üzerinde kırılmalara neden olabilmektedir. Bu çalışmanın temel hipotezi, 1961-2021 dönemi için açık iş ile kayıtlı işsiz sayısı arasında uzun dönemde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olabileceği şeklindedir. Dolayısıyla Türkiye'de, Beveridge Eğrisi'nin varlığı söz konusudur. Ayrıca bu çalışmada, açık iş, işe yerleştirme ve kayıtlı işsiz sayıları arasındaki ilişkinin varlığını ölçmek amacıyla aşağıdaki alt hipotezler test edilmektedir.

H1: Uzun dönemde açık iş sayısı ile kayıtlı işsiz sayısı arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Uzun dönemde açık işler, işsizliği etkilemektedir.

H2: Kısa dönemde açık işler ile işsiz sayıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Kısa dönemde açık işler, işsizliği etkilememektedir.

H3: Uzun dönemde, açık iş sayısı ile işe yerleştirme sayısı arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

3.2.2. Metodoloji

Bu kısımda, açık iş, işe yerleştirme ve işsiz sayıları arasındaki ilişkiyi analiz ederken metodoloji olarak ARDL modeli kullanılmaktadır. Kullanılan serilerin durağanlığını tespit etmek için öncelikle değişkenlerin grafikleri, korelogram ve birim kök testleri incelenmektedir. Sonrasında, ARDL sınır testi yapılarak CUSUM ve CUSUMSQ grafikleri incelenmektedir.

3.2.3. Bulgular

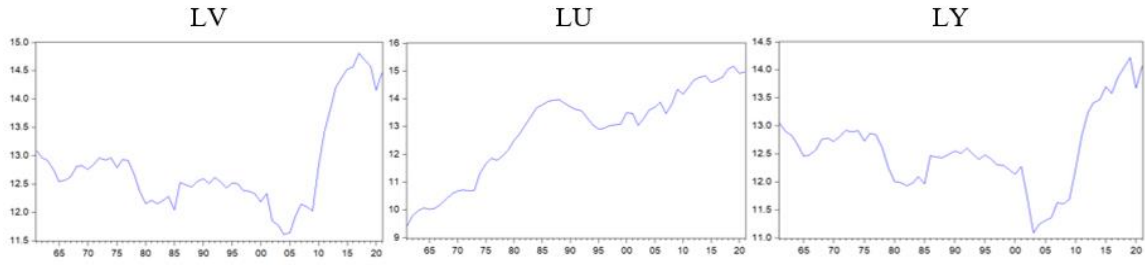
Bu kısımda, analiz sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmekte ve yorumlanmaktadır.

3.2.3.1. Durağanlık Analizi

Tüm zaman dönemi boyunca serinin ortalamasında sistematik bir değişimin olmaması serinin durağanlığını ifade eder. Yani, verilerin belirlenen zaman sürecinde sürekli artma veya azalma göstermemesi ve yatay bir eksen boyunca saçılım göstermesidir. Yapılan analizde kullanılan serilerin durağan olması değişkenler arasında anlamlı ilişkiler elde etmek için önemlidir. Durağan olmayan serilerle yapılan analiz ile tahminde veya öngöründe bulunmak hem tutarsız hem de yanıltıcı sonuçlara neden olur. Dolayısıyla, modelde kullanılan seriler durağan olmalıdır. Durağan olmayan serilerin durağanlaştırılması gerekir. Bu uygulamada kullanılan zaman serilerinin durağanlığı, grafiksel analiz, korelogram analizi ve birim kök analizi ile tespit edilmektedir.

3.2.3.1.1. Grafiksel Analiz ve Korelogram Analizi

Analizde kullanılan üç değişkene ait serilerin durağanlığını tespit etmek için zaman serilerinin grafiklerinin incelenmesi en basit yöntemdir. 1961-2021 yılları arasında 61 gözlemden oluşan açık işler, işe yerleştirme ve kayıtlı işsiz verilerine ait zaman serilerinin grafikleri aşağıda yer almaktadır. Şekil 3.1'de görüldüğü üzere açık işler, işe yerleştirme ve kayıtlı işsiz serileri durağan bir seyir izlememiştir. Analizde kullanılan üç değişkene ait serilerin grafikleri incelendiğinde serilerin trendleri nedeniyle durağan olmadıkları görülmektedir.

Şekil 3.1 Açık İşler, Kayıtlı İşsiz ve İşe Yerleştirme Verilerine Ait Zaman Serisi Grafikleri

Korelogram analizi, otokorelasyon fonksiyonuna dayanan bir yöntem olarak bilinmektedir. Otokorelasyon ise bir zaman serisinin kendi geçmiş değerleri ile olan ilişkisidir. Bir zaman serisinin durağan olup olmadığı otokorelasyona (ACF) bakılarak tespit edilebilir. ACF değerleri güven sınırının dışına düşüyorsa (yani otokorelasyonlar anlamlı ise) seri durağan değildir. Şekil 3.2’de yer alan üç serinin korelogram grafikleri incelendiğinde üç serinin de durağan olmadıkları görülmektedir. ACF’lerin %95 güven aralığında olmaması nedeniyle üç seri de durağan dışıdır.

LV						LU						LY								
Autocorrelation	Partial Correlation	AC	PAC	Q-Stat	Prob	Autocorrelation	Partial Correlation	AC	PAC	Q-Stat	Prob	Autocorrelation	Partial Correlation	AC	PAC	Q-Stat	Prob			
		1	0.926	0.926	54.955	0.000			1	0.938	0.938	56.367	0.000			1	0.901	0.901	52.008	0.000
		2	0.846	-0.083	101.60	0.000			2	0.879	-0.013	106.64	0.000			2	0.801	-0.060	93.761	0.000
		3	0.730	-0.297	136.94	0.000			3	0.818	-0.042	150.93	0.000			3	0.655	-0.294	122.23	0.000
		4	0.598	-0.182	161.04	0.000			4	0.755	-0.045	189.40	0.000			4	0.506	-0.122	139.46	0.000
		5	0.451	-0.146	174.99	0.000			5	0.692	-0.047	222.24	0.000			5	0.355	-0.058	148.09	0.000
		6	0.303	-0.069	181.42	0.000			6	0.622	-0.087	249.30	0.000			6	0.214	-0.042	151.29	0.000
		7	0.152	-0.106	183.06	0.000			7	0.554	-0.037	271.11	0.000			7	0.048	-0.271	151.45	0.000
		8	0.015	-0.018	183.07	0.000			8	0.485	-0.043	288.18	0.000			8	-0.095	-0.061	152.10	0.000
		9	-0.096	0.095	183.76	0.000			9	0.415	-0.056	300.93	0.000			9	-0.212	0.074	155.41	0.000
		10	-0.180	0.072	186.20	0.000			10	0.347	-0.036	310.00	0.000			10	-0.302	-0.010	162.30	0.000
		11	-0.237	0.033	190.51	0.000			11	0.283	-0.013	316.16	0.000			11	-0.360	-0.017	172.25	0.000
		12	-0.267	0.019	196.08	0.000			12	0.223	-0.010	320.07	0.000			12	-0.381	0.043	183.66	0.000
		13	-0.257	0.138	201.36	0.000			13	0.159	-0.091	322.09	0.000			13	-0.367	0.127	194.46	0.000
		14	-0.238	-0.071	206.00	0.000			14	0.111	0.083	323.08	0.000			14	-0.337	-0.036	203.75	0.000
		15	-0.217	-0.194	209.93	0.000			15	0.075	0.067	323.55	0.000			15	-0.303	-0.158	211.41	0.000
		16	-0.195	-0.134	213.17	0.000			16	0.039	-0.037	323.69	0.000			16	-0.257	-0.004	217.05	0.000
		17	-0.157	0.091	215.34	0.000			17	0.005	-0.035	323.69	0.000			17	-0.193	0.131	220.29	0.000
		18	-0.116	0.091	216.55	0.000			18	-0.026	-0.009	323.75	0.000			18	-0.124	-0.003	221.66	0.000
		19	-0.087	-0.104	217.24	0.000			19	-0.049	0.011	323.97	0.000			19	-0.051	-0.074	221.90	0.000
		20	-0.053	0.068	217.51	0.000			20	-0.061	0.054	324.32	0.000			20	0.005	-0.048	221.90	0.000
		21	-0.048	-0.100	217.72	0.000			21	-0.074	-0.023	324.84	0.000			21	0.026	-0.093	221.97	0.000
		22	-0.036	0.069	217.85	0.000			22	-0.081	0.007	325.48	0.000			22	0.052	0.076	222.23	0.000
		23	-0.032	-0.001	217.96	0.000			23	-0.078	0.055	326.10	0.000			23	0.073	0.044	222.76	0.000
		24	-0.035	-0.070	218.08	0.000			24	-0.067	0.051	326.57	0.000			24	0.072	-0.117	223.30	0.000
		25	-0.048	-0.044	218.32	0.000			25	-0.055	0.009	326.89	0.000			25	0.056	-0.096	223.63	0.000
		26	-0.073	-0.149	218.90	0.000			26	-0.041	-0.009	327.08	0.000			26	0.020	-0.059	223.68	0.000
		27	-0.099	-0.050	220.00	0.000			27	-0.028	-0.016	327.17	0.000			27	-0.024	0.038	223.74	0.000
		28	-0.124	0.016	221.78	0.000			28	-0.017	-0.005	327.20	0.000			28	-0.065	-0.014	224.23	0.000

Şekil 3.2 LV-LU-LY Serilerinin Otokorelasyonu ve Kısmi Korelasyonu

3.2.3.1.2. Birim Kök Analizi: Augmented Dickey Fuller ve Phillips Perron Birim Kök Testleri

Bu çalışmada, birim kök testinde değişkenlere ait olan serilerin durağan olup olmadığını tespit etmek için birim kök testleri olan Augmented (Genişletilmiş) Dickey Fuller(ADF) ve Phillips Perron(PP) testleri uygulanmaktadır. Birim kök testleri uygulanarak verilerin hangi düzeyde durağan oldukları belirlenmektedir. ADF ve PP birim kök test sonuçlarını yorumlarken t istatistik değerleri ile kritik değerler (%1, %5, %10) karşılaştırılır. Eğer t istatistik değeri kritik değerden küçük ise seri durağandır. Birim kök içeren zaman serileri ile yapılan analizler istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermediği için serilerin öncelikle durağanlaştırılması ve trendin ortadan kaldırılması gerekir. ADF ve PP Birim kök testlerine ilişkin boş ve alternatif hipotez:

H0: Seri durağan değil(seri birim kök içermekte)

H1: Seri durağan(seri birim kök içermemekte)

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi, analizde kullanılan üç değişken için öncelikle ADF testi uygulanmıştır. Schwarz Bilgi Kriteri temel alınarak, üç seçenek(sabit, sabit ve trend, hiçbiri) incelenmiştir. Seviyede (düzeyde) veriler $P > 0.05$ olduğundan “H0: Seri durağan değildir (seri birim kök içermektedir)”. PP test istatistiği birim kök testi sonuçları ADF sonuçları ile paralellik göstermiş olup üç değişkene ait serilerin seviyede (düzeyde) durağan olmadığı görülmektedir. Değişkenlerin 1. farkları alındığında ADF test sonuçlarında tüm kombinasyonlarının $P < 0.05$ şeklinde olduğu yani üç serinin de durağan hale geldiği görülmektedir. Benzer şekilde PP test istatistiği incelendiğinde birim kök testi sonuçları ADF sonuçları ile paralellik göstermiş olup üç değişkene ait serilerin birinci farkta durağanlaştığı görülmektedir.

Tablo 3.2. Değişkenlerin ADF ve PP ile Birim Kök Test Sonuçları

	ADF test istatistik		PP test istatistik		ADF test istatistik		PP test istatistik	
LV	Düzye		Düzye		Fark		Fark	
Trend ve Sabit	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık
Kritik değerler:	-0.8282	0.9569	-1.2589	0.8884	-5.8791	0.000	-5.9085	0.000
1%	-4.1184		-4.1184		-4.1213		-4.1213	
5%	-3.4865		-3.4865		-3.4878		-3.4878	
10%	-3.1715		-3.1715		-3.1723		-3.1723	
LU	Düzye		Düzye		Fark		Fark	
Trend ve Sabit	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık
Kritik değerler:	-1.6132	0.7761	-1.7048	0.7370	-6.2685	0.000	-6.2685	0.000
1%	-4.1184		-4.1184		-4.1213		-4.1213	
5%	-3.4865		-3.4865		-3.4878		-3.4878	
10%	-3.1715		-3.1765		-3.1723		-3.1723	
LY	Düzye		Düzye		Fark		Fark	
Trend ve Sabit	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık	t-istatistik	Olasılık
Kritik değerler:	-0.6725	0.9704	-1.0553	0.9277	-6.0887	0.000	-6.0934	0.000
1%	-4.1184		-4.1184		-4.1213		-4.1213	
5%	-3.4865		-3.4865		-3.4878		-3.4878	
10%	-3.1715		-3.1715		-3.1723		-3.1723	

Değişkenler durağan hale getirildikten değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisinin bulunup bulunmadığını incelemek için ARDL sınır testi uygulanmaktadır.

3.2.3.2. ARDL Sınır Testi Sonuçları

ARDL için (1,1,1) modeli seçilmiştir. Bu model seçildikten sonra eşbütünleşmenin varlığını analiz edebilmek için modele sınır testi uygulanmıştır. Bu test sonucunda elde edilen F istatistiği dikkate alınarak yorumlama yapılmaktadır. $P=8$ ve $q=4$ alınarak ARDL modeli aşağıda yer alan Tablo 3.3.'te görüldüğü gibi oluşturulmuştur. Tablo 3.3.'te $I(0)$ ve $I(1)$ için kritik değerler yer almaktadır. Eşbütünleşme olduğunu söyleyebilmek için hesaplanan F istatistik değeri $I(1)$ 'den büyük olmalıdır. Tabloda veri sayısı yani gözlem sayısı 60'a daha yakın olduğundan %1 için $I(1)$ değeri olan 5.59 değeri kullanılmaktadır. Yani, $I(1)$ kritik değeri %1 için 5.59 hesaplanmıştır. F istatistik değeri olan $6.191 > 5.59$ olduğundan H_0 hipotezi red edilir. Yani değişkenler eşbütünleşiktir.

Tablo 3.3. ARDL(1,1,1) Modeli Tahmini ve Sınır Testi Sonucu

Koşullu Hata Düzeltme Regresyonu				
Değişken	Katsayı	Std. Hata	t-İstatistik	Olasılık
C	1.733517	0.598425	2.896802	0.0054
LU(-1)	-0.065110	0.020744	-3.138663	0.0027
LV(-1)	0.328150	0.133285	2.462021	0.0170
LY(-1)	-0.398538	0.151585	-2.629130	0.0111
D(LV)	-0.136090	0.229824	-0.592146	0.5562
D(LY)	0.111365	0.228287	0.487831	0.6276
Uzun Dönem İlişkisi				
Durum 2: Kısıtlı sabit ve Trend yok				
Değişken	Katsayı	Std. Hata	t-İstatistik	Olasılık
LV	5.039953	1.714736	2.939200	0.0048
LY	-6.121017	2.067556	-2.960508	0.0046
C	26.62456	8.699368	3.060517	0.0034
$EC = LU - (5.0400*LV - 6.1210*LY + 26.6246)$				
F-Sınır Testi				
Sıfır Hipotezi: Seviye ilişkisi yok				
Test istatistiği	Değer	Önem düzeyi	I(0)	I(1)
Asimptotik: n=1000				
F-istatistik	6.191760	10%	2.63	3.35
K	2	5%	3.1	3.87
		2.5%	3.55	4.38
		1%	4.13	5
Gerçek örnek boyutu	60	Sonlu/sınırlı örnek: n=60		
		10%	2.738	3.465
		5%	3.288	4.07
		1%	4.558	5.59

Değişkenler arasında uzun dönemli ilişki olduğu belirlendikten sonra kurulan ARDL (1,1,1) modelinin uyumunu sınamak amacıyla bazı varsayım testleri yapılmıştır. Otokorelasyon için Breusch-Godfrey LM Testi, hata terimlerinin sabit varyans varsayımını sağlayıp sağlamadığını görmek için Breusch-Pagan-Godfrey testi, hata terimlerinin normal dağılıma sahip olup olmadıklarını sınamak için Jarque-Bera testi yapılmıştır.

Tablo 3.4'te yer alan test sonucuna göre olasılık değeri $0.4799 > 0.05$ olduğundan otokorelasyon yoktur.

Tablo 3.4. Otokorelasyon Testi Sonuçları

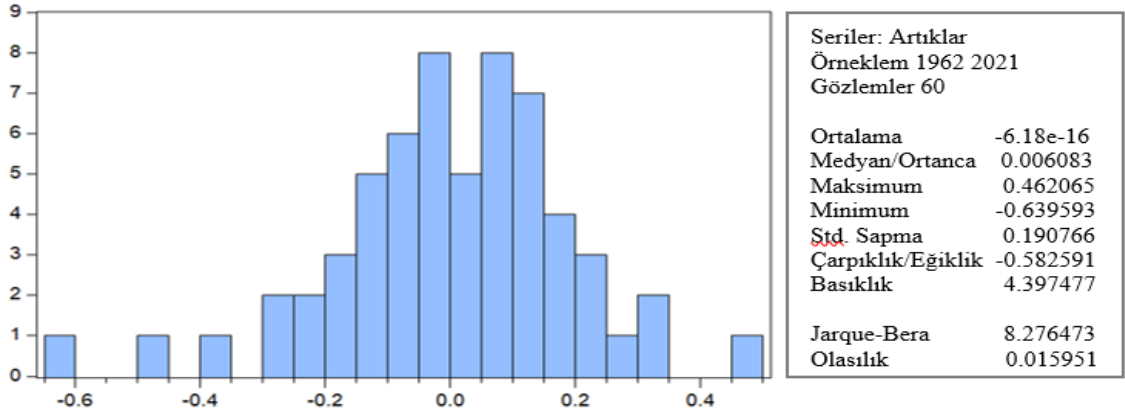
Breusch-Godfrey Seri Korelasyon LM Test:			
Sıfır Hipotezi: 2 gecikmeye kadar seri korelasyon yok			
F-statistik	0.744723	Prob. F(2,52)	0.4799
Obs*R-Kare	1.670736	Prob. Chi-Square(2)	0.4337

Tablo 3.5.'te yer alan test sonucuna göre olasılık değeri $0.3908 > 0.05$ olduğundan değişen varyans yoktur. Yani model sabit varyanslıdır.

Tablo 3.5. Değişen Varyans Testi Sonuçları

Heteroskedasticity Test: Breusch-Pagan-Godfrey			
F-istatistik	1.063438	Olasılık F(5,54)	0.3908
Obs*R-Kare	5.378398	Olasılık Ki-Kare(5)	0.3715
Ölçekli açıklama SS	7.400559	Olasılık Ki-Kare (5)	0.1925

Şekil 3.3'te yer alan test sonucuna göre olasılık değeri $0,05$ ten küçük olduğundan hata terimleri normal dağılmamaktadır. Normalite testi sağlanamamaktadır.

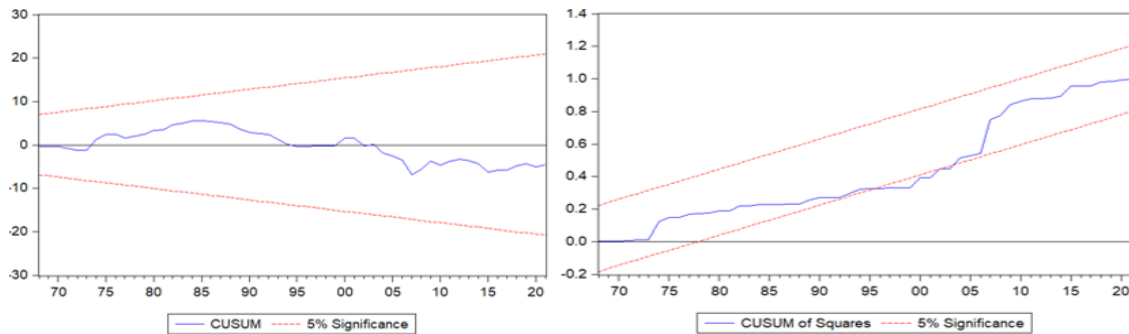
Şekil 3.3 Normalite Varsayımı

Tablo 3.6.'da yer alan test sonucuna göre olasılık değeri $0.0674 > 0.05$ olduğundan model kurma hatası yoktur.

Tablo 3.6. Model Kurma Hatası Testi

	Değer	df	Olasılık
t-istatistik	1.866990	53	0.0674
F-istatistik	3.485650	(1, 53)	0.0674

ARDL(1,1,1) modelinin katsayılarının kararlılığını test etmek amacıyla Şekil 3.4'te CUSUM ve CUSUMSQ grafikleri incelenmektedir. Grafiklerde hem CUSUM hem de CUSUMSQ istatistiklerinin, değişkenlerin istikrarlılığını doğrulayacak şekilde %5 önem seviyesinde kritik sınırların içinde yer aldığı görülmektedir. Katsayıların kritik değerlerin içinde hareket etmesi nedeniyle yapısal kırılma yoktur. CUSUMSQ testine göre, ARDL modeli 1995-2003 döneminde düşük düzeyde kırılmalar olsa da uzun dönemde kritik sınırlar arasında yer almaktadır. Söz konusu bu kırılmaların 1994 ve 2001 ekonomik krizlerin sonrasında yaşandığı düşünülmektedir. Düşük düzeyde yaşanan kırılmalar kalıcı bir etki bırakmamıştır.

Şekil 3.4 CUSUM ve CUSUMSQ Grafiği

Tablo 3.7’de hata düzeltme modeli tahmin sonuçları yer almaktadır. ECM(t-1) katsayısı (CointEq(-1)*)’nın değeri 1’den küçük ve işareti eksi ($-0.065110 < 1$) ve olasılık değeri 0.05’ten küçük olduğundan ARDL (1,1,1) modelinde hata düzeltme katsayısı negatif ve istatistiki olarak anlamlıdır.

Tablo 3.7. Kısa Dönem Hata Düzeltme Modeli Tahminleri

ECM Regresyon				
Durum 2: Kısıtlı sabit ve trend yok				
Değişken	Katsayı	Std. Hata	t-İstatistiği	Olasılık
D(LV)	-0.136090	0.218101	-0.623976	0.5353
D(LY)	0.111365	0.211036	0.527707	0.5999
CointEq(-1)*	-0.065110	0.012734	-5.113021	0.0000
R-kare	0.191044	Ortalama bağımlı değişken		0.092349
Düzeltilmiş R-kare	0.162659	Standart sapma bağımlı değişken		0.212099
Regresyonun standart hataları	0.194084	Akaike bilgi kriteri		-0.392346
Toplam kare	2.147107	Schwarz kriteri		-0.287629
Log-likelihood	14.77039	Hannan-Quinn kriteri		-0.351386
Durbin-Watson istatistiği	1.769021			

3.2.3.3. Ekonometrik Analizin Bulguları

Açık iş, işe yerleştirme ve kayıtlı işsiz sayıları arasındaki ilişkinin varlığını ölçmek amacıyla yapılan analizde elde edilen bulgular değerlendirildiğinde çalışmanın hipotezlerinin doğrulandığı görülmektedir. Analizde test edilen hipotezlere ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

H1: Uzun dönemde açık iş sayısının kayıtlı işsiz sayısı üzerinde negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olması ve Beveridge Eğrisi’nin varlığını doğrulamaktadır.

H2: Analizde kısa dönem hata düzeltme modelinin sonuçları incelendiğinde, açık iş ile işsiz sayıları arasında kısa dönem için istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Analizde kısa dönemde açık işlerin, işsizliği etkilemediği görülmektedir. Bu iki değişken arasında güçlü bir ilişki için işgücü piyasasında rol alan aktörler arasındaki ilişkinin de güçlü olması gerekir.

H3: Analizde, açık iş sayısı ile işe yerleştirme sayısı arasında uzun dönemde pozitif yönlü bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmıştır.

Yapılan ekonometrik analizin sonucunda elde edilen bulguların literatür ile paralellik sağladığı görülmektedir. Örneğin, Bayraktar Sağlam ve Günalp (2012), Altunöz (2015), Tokatlıoğlu (2016), Çağlarırnak Uslu vd. (2019), Özçelik ve Akıncı (2020)’nin yapmış oldukları çalışmalar ile bu çalışmanın ortak bulgusu Türkiye’de Beveridge Eğrisi’nin geçerliliğinin kanıtlanmış olmasıdır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Ekonomide üretimin artmasına bağlı olarak artan açık işler işgücü piyasasının önemli bir göstergesidir. Uzun dönemde işsizliği azaltan açık işler, ülkenin ekonomik büyüme ve kalkınmasında önemli bir katkı sağlarken bireysel ve toplumsal bazda yaşanan işsizlik sorununun çözümünde de etkin bir role sahiptir. İşgücü piyasasının talep tarafını oluşturan açık işler ile arz tarafını oluşturan işsizlik arasındaki ilişkinin analizi bu yönüyle önem arz etmektedir. Söz konusu bu ilişkiyi ölçmede bir araç olarak kullanılan Beveridge eğrisi, işgücü piyasasında yer alan açık işler ve yaşanan işsizlik hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Yapılan analizde, Türkiye’de uzun dönemde açık işler ile işsizlik arasında negatif yönlü bir ilişkinin var olmasının temel nedeni yıllar itibarıyla artan nüfusa yeteri kadar istihdam sağlayacak açık işlerin oluşturulamamasıdır. İşsiz sayısının açık iş sayısından fazla olması ve açık işler ile işsizler arasında eşleştirme probleminin yaşanması yapısal işsizliğe yol açarken işgücüne yeni katılımların olması ve daha yüksek bir ücret için yer ve meslek değiştirme friksiyonel işsizliğe neden olmaktadır. Ekonomide yapısal ve friksiyonel işsizliğin bir arada görülmesi Türkiye’de doğal işsizliğin olduğunu göstermektedir. Ancak, yaşanan ekonomik krizler ve iktisadi olaylar nedeniyle işyerlerinin kısmen küçülmesi, kapanması, ihracatta ve yatırımlarda düşüş yaşanması, vergi ve sigorta primlerinin ödenmesinde güçlük çekilmesi, istihdamı artıracak teşvik ve desteklerin yetersiz kalması, sanayi sektöründe rekabet gücünün azalması, bürokraside yaşanan yoğunluk, teknolojiye meydana gelen hızlı değişimlere mesleki eğitim ve iş gücünün uyumsuzluğu gibi nedenler işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Yaşanan bu olumsuzluklar, üretim ve talep yetersizliğine, istihdam sağlayan açık işlerin azalmasına ve doğal işsizliğin artmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de doğal işsizliğin yegâne çözümü, işsizliği doğuran nedenleri dikkate alarak geliştirilecek çözüm önerileriyle ekonomiyi canlandırmak ve yeni istidam alanları oluşturmaktır. İşgücü piyasasında yer alan tüm aktörlerin ortak sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri, kaynakların etkin kullanılması, işsizliği azaltacak makro ve mikro düzeyde politikaların geliştirilmesi ve desteklenmesi istihdama katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda; ihracata yönelik kalkınma stratejilerinin geliştirilmesine, istihdam sağlayan işletmeler üzerindeki vergi yükünün hafifletilmesine, iş sözleşmelerinin, yasal düzenlemelerin, sosyal politikaların, bilginin ve teknolojinin istihdamı destekleyici olmasına önem verilmelidir. Sağlıklı bir işgücü piyasasının oluşmasında açık işlerin artması ve doldurulması gibi işsizliği azaltacak politikaların geliştirilmesi istihdama katkı sağlayacaktır. Türkiye’de, istihdamı sağlayan açık işlerin artırılması ve işsizlik konusunda var olan sorunların çözüme kavuşturulması için geliştirilen öneri niteliğindeki mücadele yöntemleri şöyle sıralanabilir:

1-) Aktif istihdam politika araçlarının, iş arayanlar ile açık işler arasındaki uyumsuzluğu gidermeye yönelik istihdam odaklı kullanılması: Aktif işgücü programlarının işsizliği azaltma ve istihdamı artırma yönündeki pozitif etkisi gözardı edilemez. Ancak, bu programlar uygulanırken fayda maliyet analizleri mutlaka yapılmalıdır. Bu programlar, uzun dönemli istihdama katkı sağlayacak şekilde düzenlenmeli ve bu yönde önlemler alınmalıdır. İşgücü piyasasının taleplerine cevap verecek donanımlı işgücünü yetiştirmek için düzenlenen mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programları geliştirilmelidir.

2-) Mesleki eğitim ve işgücünün teknolojik gelişmelere uyumunun sağlanması: Son yıllarda yapılan işgücü piyasası araştırmalarına göre mesleklerde dijital bir dönüşümün yaşandığı, birçok geleneksel mesleğin kaybolmaya yüz tuttuğu ve açık işlerin giderek teknolojik işlerden oluştuğu görülmektedir. Dolayısıyla, dijital yeniliklerin ve teknolojik gelişmelerin hız kazandığı günümüzde eğitim sisteminin dijital dönüşüme uyumu sağlanmalıdır. Eğitimcilerin, eğitim programlarının ve yöntemlerinin dijitalleşmeye uyumu ile birlikte işgücüne dijital yeterlilik ve becerilerle nitelik kazandırılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Yaşanan bu dijital dönüşüm sürecinde, donanımlı dijital danışmanlarının, yazılım, donanım, tasarım ve e-ticaret gibi konularda sağlayacağı destekler ile mesleki eğitim ve işgücünün teknolojik gelişmelere uyumu sağlanmış olacaktır. Üretim faktörlerinden olan emeğin etkin ve verimli hale gelmesi istihdam edilmede kolaylık sağlayacaktır.

3-) Pasif istihdam politika araçlarının daha etkin kullanılması: Pasif istihdam politikalarının daha işlevsel hale gelmesi, kaynakların israfını önleyerek daha etkin kullanılması sağlanmalıdır. Kaynak tasarrufu için bu politikardan yararlanan kişilerin istihdamlarına öncelik verilmelidir. İşsizlik ödeneği alan kişilerin kayıt dışı çalışmalarını önlemek için istihdam sağlayıcı mesleki eğitim kurs programlarına ve iş başı eğitim programlarına katılmaları zorunlu hale getirilmelidir.

4-) Eğitim-öğretim kurumlarının, öğrencilerin ve işverenlerin sorumluluklarını gözden geçirmeleri: Eğitim-öğretim kurumları, eğitim-öğretim programlarını işgücü piyasasına cevap verecek şekilde revize etmeleri, doğru bir planlama ve uygulama sürecine girmeleri gerekir. Öğrencilerin ise, teknik, pratik ve sosyal becerilerini geliştirmeleri önem arz etmektedir. İşverenlerin de bilgi ve teknoloji çağında işbirliğine açık olmaları gerekir. Bütün bu sorumlulukların yerine getirilmesi halinde işe girmek için tecrübe aranması ama tecrübe için işe girmenin gerekliliği paradoksu çözülecektir.

5-) İŞKUR’un sunduğu iş ve meslek danışmanlığı hizmetinin geliştirilmesi: İŞKUR bünyesindeki İMD kadrosunun sayısal olarak artırılması ve nitelik itibarıyla geliştirilmesi gerekir. İş ve meslek danışmanlığı daha etkin hale getirilerek adeta bir aile hekimliği gibi hizmet vermelidir. İŞKUR bünyesinde istihdam edilmek üzere alınacak iş ve meslek danışmanlarının, işverene, iş arayana ve öğrencilere hitap edebilecek, mesleğin gerekleri olan bilgiye ve beceriye sahip kişilerden seçilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle İMD’ler, her bölümden değil, iktisadi ve idari bilimler bünyesinde yer alan bölümlerden veya sosyoloji, psikoloji, halkla ilişkiler gibi bölümlerden mezun adaylardan seçilmeleri daha faydalı olacaktır. İMD hizmetlerinin geliştirilmesi işveren ile iş arayan arasındaki uyumu ve doğru eşleşmeyi sağlayacaktır.

6-) İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının daha işlevsel hale getirilmesi: İİMEK’lerin yerelde oluşturulacak istihdam politikalarında daha etkin rol alarak daha işlevsel hale gelmesi istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması açısından önemlidir. Kurul üyelerinin alınan kararlar noktasında aktif rol almaları, sorumluluk ve iş yükünü paylaşmaları gerekir. Ayrıca, kurul üyelerinin rutin yapılan toplantılar dışında istihdam ve mesleki eğitime ilişkin konularda iletişim ve işbirliği içerisinde olmaları istihdam için fayda sağlayacaktır.

7-) *Üniversite-Sanayi-İŞKUR işbirliğinin geliştirilmesi*: Üniversitenin sanayi sektörünün sorunlarıyla ilgili araştırmalar yapması, bilimsel çalışmalarla katkıda bulunması ve yakın işbirliği içerisinde olması, İŞKUR'un finansman desteği sağlaması genç istihdamının artmasını sağlayacaktır. Bilgi ve teknoloji çağının yaşandığı günümüzde üniversite-sanayi-İŞKUR işbirliğinin geliştirilerek AR-GE faaliyetlerinde özel sektöre destek verilmesi, bilginin sanayiye ve üretime aktarılmasının sağlanması, eğitim programlarının gelişen teknolojiyi takip etmesi istihdama katkı sunacaktır.

8-) *Bürokratik süreçlerin ve işlemlerin azaltılması*: İstihdamın önünde engel teşkil eden bürokratik süreçlerin ve işlemlerin azaltılması, formalitelerin kaldırılması, izin ve yetkilerin kolaylaştırılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda, sanayinin yoğunlaştığı bölgelerde hizmet sunumunun daha hızlı ve etkin olması için SGK, İŞKUR, Maliye, KOSGEB, Kalkınma ajansı ve Belediye gibi hizmet birimlerinin birer hizmet noktası oluşturulmalıdır. Söz konusu bu kurumlar arasındaki koordinasyon güçlendirilmeli ve teşvik edici bir yaklaşımla hizmet verilmelidir. İstihdam odaklı yatırım ve üretim faaliyetleri esas alınmalı ve desteklenmelidir. İşsizleri istihdam etmek üzere açık iş talebinde bulunan işyerlerine teknoloji desteği, enerji desteği, hammadde temini, teknik danışmanlık hizmeti, işyeri için düşük fiyatlar ile arsa temini, kredi imkânı, vergi ve sigorta primi indirimi gibi teşviklerin ve kolaylıkların sağlanması önem arz etmektedir.

9-) *Devletin verdiği istihdam teşvikleri hakkında işverenlerin bilgilendirilmesi*: Devlet, işsizlerin istihdamını sağlayan ve belirli şartlara haiz işverenlere farklı süreler ve tutarlar ile istihdam teşvikleri adı altında prim, vergi ve ücret desteği sağlamaktadır. Ancak, işgücü piyasasına yönelik uygulanan teşviklerden yararlanma şartlarının karmaşık olması ve işverenlerce tam anlaşılabilmesi yeni istihdam alanlarının oluşmasını sınırlandırmaktadır. İşveren danışmanlarının ve mali müşavirlerin istihdam teşvikleri konusunda işverenleri detaylı bir şekilde bilgilendirmeleri daha fazla işsizlerin istihdamını sağlayacaktır. Diğer bir önemli husus, verilen teşviklerin istihdam odaklı ve birçok sektörü kapsayıcı olmasıdır.

10-) *İstihdam deposu olan tarımın desteklenmesi*: Doğal işsizliğin diğer bir nedeni de kırdan kente yaşanan göç sonucu tarım sektöründen hizmet sektörüne geçişin yaşanmasıdır. Çünkü, tarım sektöründe istihdam edilenlerin sanayi sektöründe hemen iş bulmaları kolay olmadığından bir süre işsizliğin yaşanmasına neden olacaktır. Tarımın kronik hale gelen sorunlarının kamu ve özeldede yer alan tüm kesimlerin katkılarıyla acilen çözülmesi gerekir. Bu bağlamda; çiftçilere teknolojik desteklerin yanı sıra yeterli güncel eğitimlerin verilmesi, arazinin sulanabilirliğinin sağlanması, girdi maliyetlerinin düşürülmesi, tohum, gübre ve enerji desteğinin sağlanması, üreticilerin doğrudan pazara erişimlerinin sağlanması, hayvancılık ve yem desteğinin sağlanması gibi destekler tarım sektöründe yer alan nüfusun kent merkezlerine olan göçünü engelleyecektir. Devletin tarımla uğraşan kesime sunacağı teşvikler ile birlikte modern teknik desteği ve pazarlama imkânlarının sağlanması önem arz etmektedir. Aksi takdirde tarım sektöründe gerekli desteği alamayan işgücünün hayat standartlarını yükseltmek amacıyla kentlere göçü devam edecek ve işsizlik sorunu çözülemeyecektir.

KAYNAKÇA

- Acuna, H., Carrasco, D. & Caro, F. (2018). Dynamics of the Beveridge Curve and Global Crises. *Advances in Economics and Business*, 6 (4), 218-231.
- Altunöz, U. (2015). Beveridge Eğrisi ile Türkiye'nin İşgücü Piyasası Analizi, *Kamu –İş*, 14 (2), 47-65.
- Aydın, N. (2012). İşsizlik, Beveridge Eğrisi ve Türkiye İşgücü Piyasasına İlişkin Bir Değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(35), 119 - 134.
- Bayraktar Sağlam, B. ve Günalp, B. (2012). Türkiye'de Beveridge Eğrisi ve İşgücü Piyasası Dinamikleri. *Applied Economics, Taylor & Francis Journals*, 44 (24), 3195-3202.
- Bilen, Ö., Bilen Kazancık, L. ve Doğan, İ. (2018). Türkiye işgücü piyasasında arama ve eşleştirme modeli. *Sayıştay Dergisi*, s.108, 73-97.
- Bonthuis, B. Jarvis, V. & Vanhala, J. (2013). What's Going on Behind the Euro Area Beveridge Curve(s)? *Working Paper Series*, 1586, 1- 44.
- Çağlarımak Uslu, N., Karahan-Dursun, P. ve Çer, Ş. (2019). Türkiye'de Beveridge Eğrisi'nin Geçerliliğine İlişkin Ampirik Bir Analiz. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 43-52.

- Çelebigiller, G. (2020). Beveridge Etkisiyle Türkiye’de İşgücü Piyasasının Durumu ve Analizi. *Uluslararası Finansal Ekonomi ve Bankacılık Uygulamaları Dergisi*, 1(1), 70-102.
- Destefanis, S. & Raquel, F. (2006). *Labour Market Reforms and the Beveridge Curve: Some Macro Evidence for Italy*. Centre for Studies in Economics and Finance, No: 168.
- Garcia, G. (1998). *İspanya’da işsizlik ve açık pozisyonlar: İşçi uyumsuzluğu ve aktif işgücü piyasası politikası*. ERSAs konferans raporları ersa 98p 182, Avrupa Bölgesel Bilim Derneği.
- Kanık, B., Sunel, E. ve Taşkın, T. (2012). *Beveridge Eğrisi ve Eşleşme Fonksiyonu: Türkiye örneği*. TCMB Ekonomi Notları.
- Kasrin, Z. & Lang, G. (2010). Estimating the Beveridge Curve of Egypt: An Econometric Study for the Period 2004 to 2010. German University in Cairo. *Working Paper*, 21, 1-24.
- Keskin, A. ve Şen, H. (2010). Beveridge Eğrisi: Teori ve Türkiye Uygulaması. *TİSK Akademi*, (II), 199-219.
- Kutlutürk, D. S. (2017). *Beveridge Eğrisi ve Kocaeli TAYSAD Bölgesinde Deneysel Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Öz, V. (2013). *Açık İş Oranının Seçilmiş Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Hesaplanma Yöntemi ve Türkiye için Alternatif Bir Metodoloji Önerisi*. Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Özçelik, Ö. ve Akıncı, A. (2020). İşgücü Piyasasında Beveridge Eğrisi’nin Geçerliliği: Türkiye Uygulaması. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 152-161.
- Pater, R. (2017). Is there a Beveridge Curve in the Short and the Long Run? *Journal of Applied Economics*, XX (2), 283-303.
- Tagkalakis, A. O. (2016). Unemployment Dynamics and the Beveridge Curve in Greece. *Journal of European Labor Studies*, 5(13), 1-34.
- Tanrıöver, B. ve Biçer, B. (2015). Yapısal Şokların Emek Piyasası Üzerindeki Etkileri: Türkiye İçin Beveridge Eğrisi tahmini. *International Journal of Academic Value Studies*, 1(1), 12-25.
- Tokatlıoğlu, İ. (2016). Küresel Kriz Öncesi ve Sonrası Dönem İçin Türkiye’nin Beveridge Eğrisi Tahmini. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34(3), 73-105.
- Yashiv, E. (2006). *The Beveridge Curve*, The Institute for the Study of Labor (IZA). Discussion Paper no: 2479. Bonn-Germany. PP. 2